

ЗОЛОЧІВ — місто Золочівського району **Львівської області**, райцентр. Знаходиться на лівому березі р. Золочівка (притока Зх. Бугу), за 66 км від Львова. Площа 9 км². Насел. 23 406 осіб (2001, складає 100,8 % до 1989): українців — 94,2 %, росіян — 4,3 %, поляків — 0,7 %, білорусів — 0,4 %. Залізнична станція. На місці сучас. З. до 13 ст. знаходилося м. Радече, яке зруйнували монголо-татари. Тут виявлено поховання 1-ї пол. 2 тис. до н. е. та поч. раннього заліза (13-12 ст. до н. е.), могильник висоц. культури (див. **Золочів**). Вперше згадується у писем. джерелах 1427. Зручне розташування на перехресті торг. шляхів (з коломий. і долин. солеварень на Волинь і Литву, а також у напрямку Львів-Броди-Тернопіль) сприяло швидкому становленню як важливого торг. центру Зх. Поділля (за нар. переказами назване З. тому, що тут «злучалися» торг. шляхи). 1523 З. надано Магдебур. право. 1634 батько майбут. короля Яна III Собеського збудував тут замок. У 18 ст. замком володіли родини польс. магнатів Радзивілів, Сапегів, на поч. 19 ст. — Комарницькі. Наприкінці 19 ст. націоналіз. австр. урядом і перетворений на тюрму (зберігав цей статус до 1954; у 1939-41 — одна з катівень НКВС на Зх. Україні, місце страти сотень укр. патріотів; нині музей-заповідник «**Золочівський замок**»). 1648 та 1655 через місто проходили війська Б. Хмельницького. Після 1-го поділу Польщі 1772 — у межах кордонів Австрії (від 1867 — Австро-Угорщина). У 18 ст. у місті споруджено тартак, цегельню, скляну гуту, низку гуралень, шахту з видобутку мармуру. Від 1782 — центр округи. 1785 у З. та його околицях проживало 5337 осіб, було 922 будинки. 1871 введено в дію залізницю, що з'єднала З. зі Львовом. 1900 тут мешкало 12 тис. осіб. Після розпаду Австро-Угорщини 1918 — у складі ЗУНР, 1919-39 — Польщі, від 1939 — УРСР. Під час нім.-фашист. окупації (29 червня 1941 — 18 липня 1944) місто зазнало знач. збитків. Гітлерівці вивезли до Німеччини устаткування шкірзаводу, м'ясокомбінату. До серед. 1950-х рр. діяло підпілля ОУН-УПА. Осн. підприємства: ВАТи — «Золочів. радіозавод», «Золочівбуд», ТОВ «ГрафоПак». У З. — 4 заг.-осв. школи, екон. ліцей, коледж, ДЮСШ, Центр дит. та юнац. творчості; центр. рай. лікарня; рай. Нар. дім, центр. рай. 6-ка, муз. школа; готель; відділ. 5-ти банків.

Фотоілюстрації

Функціонують хор. капела «Опілля», капела бандуристок «Червона калина», гурт «Січ». Виходить г. «*Народне слово*». Серед ін. пам'яток архітектури — будинок убогих (поч. 15 ст.), Свято-Воскресен. церква та дзвіниця (1624-27), Свято-Микол. церква та дзвіниця (кін. 16 ст., перебудовано 1765), костел з келіями (1731-33). Діє **Золочівський монастир Вознесіння Господа нашого Ісуса Христа**. Встановлено пам'ятники Т. Шевченку, М. Шашкевичу, В. Чорноволу, О. Пушкіну, борцям за волю України, мемор. дошки І. Франку та Р. Кравчуку. Серед видат. уродженців — археолог, академік Польс. АН **В. Деметрикевич**, хімік, дійс. чл. НТШ **Я. Заліпський**, амер. хімік, чл. АН США **Р. Гоффман**, польс. історик **Ф. Пале**, фізик **І. Іжнін**, політолог, соціолог **В. Буцевицький**, лікарі гістолог **К. Волков**, гематолог **В. Логінський**, брати політ. діяч, дипломат **Василь** та правознавець **Юрій Панейки**; письменники **О. Барчинський**, **В. Герасимович**, **Б. Гошовський**, **Б. Нижанківський**, євр. поет **Н.-Г. Імбер**; ветеринар, громад. діяч **С. Барчинський**, громад.-політ. діяч **І. Лизанівський**; художники **М. Іванців**, **В. Луцик**, килимарниця **Л. Баб'як**; композитор, співак **В. Балтарович**, скрипаль, диригент, засл. діяч мистецтв України **С. Бурко**, брати диригенти засл. діячі мистецтв України **Володимир** та **Юрій Курачі**, бандуристка, співачка, засл. арт. УРСР **Н. Хома**. У місті жили математик, дійс. чл. НТШ **В. Левицький**, письменник **С. Тудор**. 1911 З. відвідав **І. Франко**, в актовому залі Нар. дому він прочитав свою поему «Мойсей» (на будівлі встановлено мемор. дошку).

Рекомендована література

1. Белінський М. Я. Золочів: Істор.-краєзнав. нарис. Л., 1966;
2. Болюбаш В. Золочівщина. Її минуле і сучасне. Нью-Йорк; Торонто; Канберра, 1982;
3. Гупало Н. Золочів. Легенди і дійсність. Золочів, 1992;
4. Хареви́чова Л. Історія міста Золочева. Золочів, 1995;
5. Шашкевичів край – Золочівщина: історико-культурні нариси. Л., 2007.

С. Я. Швець

Бібліографічний опис:

Золочів / С. Я. Швець // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-17033>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).